

HAK VE ÖZGÜRLÜK ARAYIŞI YALDIZLARI TÜMÜYLE DÖKECEK!

Ayhan Ekinci

DİSK Güney Marmara Bölge Temsilcisi

Rüzgâr tersten esmediği ya da en ufak bir esinti olmadığı sürece karşınızdaki deniz manzarası sizi mutlu edebilir. Ama en ufak bir ters esinti dayanılmaz bir kokuya mahkûm olmanıza neden olabilir. Tersten esen en ufak bir esinti sizi gerçekle yüz yüze bırakır.

Sendikal hak ve özgürlükler konusunda durum tam da böyledir.

İşçiler sendikalarda örgütlenmeye kalkmadıkları sürece sendikal hak ve özgürlükleri anayasal ve yasal güvenceye sahiptir.

Ama örgütlenmeye niyetlendikleri anda iğrenç kokuları solumak zorunda kalırlar. En ağır bedelleri öderler.

İlk adımlarını atmaya kalktıklarında istedikleri sendikaya üye olamayacaklarını ya da yeni bir sendika kuramayacaklarını öğrenirler. Mutlaka ve mutlaka işkolunda kurulmuş bir sendikaya üye olmak zorundadırlar. İşyeri ve meslek sendikası kurmaları yasaktır. Toplu sözleşme yapmak istiyorlarsa ikinci kötü kokuyu teneffüs etmek zorundadırlar. Mutlaka ve mutlaka işkolu barajını aşmış bir sendikaya üye olmak zorundadırlar. Bu da yetmez işyerinde de yetki başvuru tarihinde yarıyı geçmek zorundadırlar.

Ama anayasa tüm işçilerin sendika kurmak ve kurulu sendikalara üye olmak özgürlüğünü güvence altına almıştır. Sendikaya üye olmaya kalkmadığınız sürece, yeni sendika kurmaya kalkmadığınız sürece yıldız parlamaya devam eder.

Bir başka ters esinti durumu, üyesi oldukları sendikayı değiştirmek (istifa ederek ya da sendika içi demokratik mekanizmaları işleterek) isteyen işçilerin burunlarını kapamalarına neden olur.

Anayasa, yasalar, usulüne uygun imzalanan uluslararası sözleşmeler, üyelik ve istifa zorlama yapılamayacağına, çalışanların sendika seçme özgürlüğüne sahip olduğunu güvence altına almıştır. Deniz manzarası güzeldir. Ama istifa etmeye karar veren işçiler, çalışma saatleri içinde notere gitmek zorunda olduklarını, altına imza attıkları istifa belgelerinin o gün değil bir ay sonra hüküm doğurduğunu öğrenirler.

Kötü kokular gelmeye başlamıştır ama işçiler adımlarını atmaya sürdürdüklerinde işveren ve sarı sendikanın ortak teşebbüsleriyle karşı karşıya kalırlar. Bunlar illa baskıcı yöntemlerle, işten atılmalarla yürütülen teşebbüsler değildir. Yetkili olmayan sendika üyeleri açısından çalışma saatleri içinde sendikal faaliyet yürütmek yasak olduğu için bu çalışmayı, yetkili sendika karşısında epey geriden yürütmek zorundadırlar.

Doğrudan kendilerine baskı uygulanmadan önce, olası istifa edeceklerin yakın markajı ve yıldırılması ile karşı karşıya kalırlar.

Geriden geldikleri için işçilerin önemli bir bölümü istifa etmek istese bile sağlam tahtaya basmak için ağırdan alır. Oysa süratli olanın kazandığı bir süreçtir, sendika değiştirme süreci.

Bir aylık istifa süresi, kocasından her gün dayak yediği için boşanmak isteyen kadının dayak yemeye devam etmesini yasa yoluyla güvence altına almaya benzetilmektedir.

Çoğunluğu sağlayarak yetki başvurusu aşamasına gelebilenleri ise tam bir kanalizasyon kokusu beklemektedir. Yetki itirazı. İşveren ya da sarı sendika tarafından keyfe keder yapılabilen bu itiraz, nedeniyle işçilerin örgütlenme ve toplu sözleşme hakları yıllarca süren mahkemeler yoluyla ortadan kalkmasına neden olmaktadır.

Ne diyeceksiniz,” TC bir hukuk devletidir”. Hak ve hukuk aramadığınız sürece bu yıldız hiç dökülmez.

İstifa ederek sendika değiştirme yolunun zor olduğunu tecrübe eden işçiler, sendikayı içeriden değiştirme kararı aldıklarında önce sendika tüzük ve yönetmeliklerini elde edemeyeceklerini öğrenirler. Seçime girdiklerinde çeşitli tüzük ve yönetmelik engelleri nedeniyle aday bile olamazlar.

Çoğunlukla seçim yaptırılmazlar, yaptırdıklarında ise gizli oy gizli sayım prensibiyle karşılaşılırlar. Oylama fabrikada yapılır, oylar şubelerde sayılır.

Kendileri ile aynı işyerinde “çalışan” temsilcileri bile şube tarafından atanır. Seçimi kazandıklarında ise bağlı oldukları şube bir gece görevden alınır, kendi işyerleri başka bir şubeye bağlanır vs. vs.

“Sendikalar demokratik kuruluşlardır”. Ta ki işçiler bu söze gerçekten inanıp sendika içi demokrasiyi işletmeye karar verinceye kadar bu yıldız da dökülmez.

“Sendika” sözcüğü aynı anlamı taşımıyor.

Dünyada yıllardır sendikacılığın bittiği söylenip duruyor. Biz ve bizim gibi mücadeleci sendikacılar kendilerine sormadan edemiyorlar. Bu sendikacılık bitti de biz niye başımızı işten alamıyoruz?

Mücadeleciler ile işbirlikçileri yani gerçekler ile sahtelerini aynı sözcük altında birleştirirseniz ve her ikisini de sendikadan sayarsanız, 12 Eylül’ün sendikaları kapatma kararının ardından adında sendika var diye işveren sendikası MESS’i yanlışlıkla kapatan İstanbul Sıkıyönetim komutanlığının yaptığı hatayı yapmış olursunuz.

İşbirlikçi, taşeron ve sermaye uşaklarına sendika denecekse mücadeleci, sınıfın çıkarının dışında bir çıkarı olmayanlar için başka bir isim bulunması gerekiyor.

“Sendika işçilerin hak ve özgürlüklerini koruma ve geliştirme aracıdır!” Ta ki işçiler, hak ve özgürlüklerini koruyup geliştirmeye kalkıncaya kadar bu yıldız da dökülmez.

Örnekleri çoğaltmak tabii ki mümkün ama bu saydıklarım sadece işçilerin söylenen yıldızlı sözlere inanarak adım atmaları ile karşılaştıkları sonuçlardır.

Bu sonuçlar çoğu işçinin gözünün açılmasına neden olsa da bunların nedenleri konusunda ortak bir fikir edinmelerine, ortak bir bilinç oluşturmalarına yol açmaz. Büyük çoğunluk neden sonuç bağlantısını dahi kurmaz. En

günahsız olanı, gerçek suçlu ilan ederek sıcak “yuvasına” çekilir. 1 Mayıs’ı yasaklayanların çıkan olayların gerçek suçlusu olduğunu görmezden gelip, toplantı ve gösteri özgürlüğü hakkını kullanmaya çalışanları suçlayanlar işçiler arasında oldukça yaygındır.

Sesini çıkartmaz isen zaten sorun yoktur, içinde bulunduğun duruma razısın demektir. Birilerinin çıkardığı esinti senin mideni bulandırdığında, denizi kokutanları değil de, kokunun senin burnuna gelmesine neden olanları suçluyor isen, sorun sendedir ya da sen de sorunun kendisi haline gelmişsin demektir.

Sonuçlardan nedenlere ulaşmak isteyenler soruna biraz daha uzun bir zaman diliminde ve sorular sorarak yaklaşmak zorundadırlar.

İşçilerin örgütlenmede karşılaştıkları ve tüm yaldızların dökülmesine neden olan sorunların kaynağının istisnai bir durum olmadığı tam tersine yapısal bir sorun olduğu bu sorunların arkasında bir sınıfsal yani siyasal tercih olduğu bilince çıkarılmadan, günü birlik tartışmaların içinde boğulmaya devam ederiz.

Sendikal özgürlükleri lafta tanıdığını söyleyip, örgütlenmenin her aşamasında ufak ve büyük engellerle bu özgürlüğün kullanımını ortadan kaldırmak özel bir savaş stratejisinden, sınıf çıkarını gizlemeye yönelik bir ideolojik mücadeleden başka bir şey değildir.

İşyeri ve işkolu barajlarını ele alalım. Bu barajları savunanlar yıllardır “sarı” sendikacılık olmasın, güçlü sendikalar olsun yalanının arkasına sığınmışlardır. Oysa nasıl lüfer balığı Marmara denizine ait bir balıksa, dünyanın en büyük sarı sendikaları da bu ülkededir.

Bunun arka planında 1983’de çıkarılan yasaya eklenen bir madde vardır. Ek 6 diye bilinen bu madde, gerçek sendikaların kapatıldığı bir dönemde bu sendikaların üyelerinin bilgileri olmaksızın işverenler eliyle işbirlikçi sarı sendikalara devredilmesi için yasaya sermayenin isteği ile eklenmiştir. Metal işkolunun örgütlü işyerlerinin yüzde 90’ı bu madde sayesinde bir gecede DİSK’e bağlı Maden-İş sendikasıdan alınmış ve işkolunun o dönemki en etkisiz sendikası olan Türk Metal’e devredilmiştir.

Dolayısıyla askeri cunta, onun denetimindeki Danışma Meclisi, dönemin sermaye yanlısı hukukçuları, sermayedar sınıf ve sarı sendikalar işçi sınıfının sendikal hak ve özgürlüklerinin gasbedilmesi, bu hakkın kullanımının uzun yıllar engellenmesi için el ele vermişlerdir.

Sermayedar sınıf, siyasetçileri, hukukçuları ve sendikacıları ile el ele işçilerin gerçek sendikalarda örgütlenip hak aramasını engellemeye kalkmışlar, onları tümüyle kendi denetimlerindeki “hapishane-sendikalara” mahkûm etmişler, buradan kaçışı ise neredeyse imkânsız hale getirmişlerdir. Sendikal hak ve özgürlük yaldızını sıyırdığınızda altından çıkan bu tabloda başka bir şey değildir.

Bu 30 yıl önceki bir masal değildir. Bugün de devam etmekte gerçek sendikaların örgütlenme girişimlerinin karşısına bu ittifak yine çıkmaktadır.

İçinde bulunduğumuz dönemde yapılan kimi yasal değişiklikler bu hapishanelerin duvarlarını yıkmaya yönelik değil, avlularını biraz genişletmeye yönelik girişimlerden başka bir şey değildir.

Bu nedenle bugün sendikal hak ve özgürlükler konusunda genç işçi kuşağı anlam veremediği kimi sonuçlara katlanmak zorunda kalıyor ise bunun nedenini sermayenin sınıf iktidarında aramak zorundadır.

Bu sınıf iktidarı çeşitli amblem ve kisvelerin altında, farklı isimlerle ve yüzlerle işçi sınıfının sömürsü yoğunlaştırmaktadır.

Dolayısıyla sorunu iki sınıf arasındaki mücadele olarak görmeden, sorunu sermaye iktidarına karşı işçilerin mücadelesi ile çözülebilecek bir sorun olarak algılamadan çözüm yolunda adım atabilmek mümkün değildir.

Yıldızın ya da herhangi bir kaplamanın işlevi esas olarak alttaki malzeme olduğunu farklı göstererek ona bakanları aldatmaktır, kendini çekici göstermektir.

Yıldızlarla kaplanan sermayenin işçiler üzerindeki diktatörlüğüdür ve bu yıldızlar döküldüğünde ortaya çıkan görüntünün yaratacağı tek insani tepki tiksinden başka bir şey değildir.